

Kúria végzés

Az ügy száma: Bfv.II.165/2017/15
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: . Katona Sándor a tanács elnöke, Dr. Feleky István előadó bíró, Dr. ár András bíró

Az eljárás helye:
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2017. szeptember 11.
Az ügy tárgya: lopás vétsége és más bűncselekmények
Terhelt(ek): ... terhelt

Első fok: öri Járásbíróság B.972/2014/42. ítélet, 2015. november 30. tárgyalás
Másodfok: öri Törvényszék 4.Bf.11/2016/17. végzés, 2016. május 17. tanácsülés
Harmadfok: -

Az indítvány előterjesztője: terhelt
Az indítvány iránya: terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a lopás vétsége és más bűncselekmények miatt ... ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Győri Járásbíróság B.972/2014/42. számú ítéletét és a Győri Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bf.11/2016/17. számú végzését hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

- [1] I. A Győri Járásbíróság a 2015. november 30. napján tartott tárgyaláson meghozott és kihirdetett B.972/2014/42. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki 3 rendbeli lopás vétségében [2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bb) pont - tényállás I/1.2.3. pont], 1 rendbeli lopás vétségében [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bb) és bc) pont - tényállás I/4. pont], 1 rendbeli társtettesként elkövetett lopás vétségében [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bb) pont - tényállás I/5. pont] és 2 rendbeli hamis vád büntetében

[Btk. 268. § (1) bekezdés a) pont - tényállás II. pont].

- [2] Ezért őt - halmazati büntetésül - 1 év 6 hónap börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 2 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy feltételes szabadságra legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható. Rendelkezett továbbá egy korábbi ítélettel kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának elrendeléséről, vagyonelkobzás elrendeléséről, a lefoglalt bűnjelekről és a bűnügyi költség megfizetésére kötelezésről.
- [3] A védelmi fellebbezések alapján másodfokon eljáró Győri Törvényszék a 2016. május 17. napján tartott tanácsülésen meghozott 4.Bf.11/2016/17. számú végzésével az elsőfokú ítéletet - a bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezés helyesbítése mellett - helybenhagyta.
- [4] **II.** A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt nyújtott be - a 2016. november 15., 17., 21., 2017. január 6., február 14., 21., március 3., 9., 16. és július 5. napján kelt beadványaiban megfogalmazott - a Be. 416. § (1) bekezdés a), b) és c) pontjaira hivatkozó felülvizsgálati indítványt a bűnösségének törvénysértő megállapítása, a bűncselekmények törvénysértő minősítése miatt, hatályon kívül helyezés, végső soron a 2 rendbeli hamis vád esetében felmentés, a lopások esetében végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés kiszabása érdekében.
- [5] A terhelt indítványának indokai szerint a 2 rendbeli hamis vád büntetettét nem követte el, mert őt valóban bántalmazták, és csak az „engem ért sérelemre próbáltam jogorvoslatot keresni”. Ő nem is tett feljelentést, azt az ő tudta és megbízása nélkül zárkastársának ügyvédje tette, így a feljelentés arra nem jogosulttól származik, ő pedig nem büntethető (Btk. 32. §). Tanúvallomást is csak a „bv. ügyész és mások” pszichikai kényszere miatt tett, illetőleg célzott rá, hogy a nyomozást végző ügyész részéről valamiféle „erőltette rám” helyzete is fennállt. A hamis vádra az ügyészi vádirat nem jelölt meg bizonyítékot, és elkövetése nem is bizonyított (2017. március 3.).
- [6] A lopásokat **személy 1** és társai - akik közül **személy 2** „már ült korábban gyilkosságért” - pszichikai és részben fizikai kényszerítésére és fenyegetésére követte el, akiktől félt, akik éveken keresztül zsarolták, zaklatták, fenyegették őt és a családját, sőt bántalmazásuk miatt vesztette el a magzatát is. Azért lopott, hogy ne bántalmazzák a gyermekeit, bár „igaz, hogy az eladóknak a tettenérésemkor úgy nyilatkoztam, hogy az élelmiszert vettem”. Három szakértő is megállapította, hogy „fenyegetés és kényszerítés alatt voltam”. Ezt igazolja az is, hogy **személy 1** és társai letartóztatása után „megszűntek a bűncselekmény elkövetéseim”. Kifogásolta, hogy a nyomozás során nem rendeltek el kriminálpszichológusi szakértést. A kényszerítés és fenyegetés miatt ő nem büntethető [Btk. 19. § (1) bekezdés]. Felvetette azt is, hogy végszükség miatt sem büntethető [nem jelölt Btk. 23. § (1) bekezdés]. A lopások értéke nem haladta meg az ötvenezer forintot,

így cselekménye csak szabálysértés [Btk. 462. § (2) bekezdés b) pont].

- [7] A terhelt nyilvános ülés kitűzését kérte.
- [8] A Legfőbb Ügyészség a BF.774/2017. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt nem tartotta alaposnak.
- [9] A Legfőbb Ügyészség szerint a lopási cselekményeket érintően az irányadó tényállás nem tartalmaz a terhelt által hivatkozott kényszerre és fenyegetésre, illetőleg végszükségre vonatkozó ténymegállapítást, így az eredményre nem vezethet. A szabálysértésként minősülést pedig kizárja, hogy a terhelt egyrészt üzletszerűen, másrészt az áruvédelmi eszköz kitépésével dolog elleni erőszakkal is követte el a lopásokat, s ezért a lopási cselekmények minősítése törvényes.
- [10] A Legfőbb Ügyészség a 2 rendbeli hamis vád kapcsán utalt rá, hogy a büntetendőségnek nem feltétele formális feljelentés (Be. 172. §), továbbá az irányadó tényállás értelmében a terhelt ügyési ellenőrzéskor maga tett bejelentést a bántalmazásról, majd állítását a tanúkenti kihallgatása során - a hamis vád törvényes következményeire kioktatás ellenére is - fenntartotta, és megnevezte bántalmazójaként név szerint a felügyelőnőt és személyleírás alapján beazonosítható módon a biztonsági tisztet. Ugyanakkor az ügyészség velük szemben a nyomozást bűncselekmény hiányában megszüntette. Ezért e bűncselekményeket érintően is törvényes a bűnösség megállapítása.
- [11] A Legfőbb Ügyészség jelezte, hogy ún. feltétlen (abszolút) eljárási szabálysértésre adat nem merült fel, s indítványozta a támadott határozat tanácsulésen történő hatályában fenntartását.
- [12] A terhelt a 2017. július 11-én kelt beadványában tett észrevételében közölte, hogy a Legfőbb Ügyészség álláspontjával nem ért egyet, sőt azt nem hajlandó elfogadni.
- [13] A terhelt az észrevételében kizárólag a hamis váddal foglalkozva, ismételten arra hivatkozott, hogy nem tett feljelentést, ő csupán sértett-tanú volt az ügyben. Ekként a nyomozó ügyész a jogszabály megkerülésével „tette rám a hamis vádat”. Úgy vélekedett továbbá, hogy hamis vádért csak akkor ítélték volna el, ha feljelentést tesz, majd a feljelentetteket elítélik, és utóbb derül ki, hogy valótlanul vádaskodott.
- [14] A terhelt „tanácsulésen” kért megfelelő és törvényes döntést. Ez formálisan azt jelenti, hogy elállt a nyilvános ülés kitűzésére tett indítványától.
- [15] **III.** A terhelt felülvizsgálati indítványa nem alapos.
- [16] I. A Be. 424. § (1) bekezdése alapján a Kúria a felülvizsgálati indítványt tanácsulésen bírálja el, kivéve, ha az ügyész a terhelt terhére nyújtott be felülvizsgálati indítványt, ebben az esetben az indítványról nyilvános ülésen határoz; a (2) bekezdés pedig úgy rendelkezik, hogy a tanács elnöke a tanácsulésre tartozó ügyben nyilvános ülést tűzhet ki.
- [17] A Kúria tanácsának elnöke tehát - a nem a terhelt terhére benyújtott ügyési felülvizsgálati

indítvány esetén - a saját belátása alapján dönt arról, hogy a főszabályt vagy az engedő szabályt követi-e, s ebben semmiféle indítvány nem köti.

- [18] A jelen ügyben a Kúria nem látott ésszerű okot arra, hogy eltérjen a főszabálytól. Ezért tanácsülésen bírálta el a felülvizsgálati indítványt.
- [19] 2. A terhelt állítása értelmében a lopási cselekményekben a bűnösségének megállapítása törvénysértő, mert e cselekményeket kényszer és fenyegetés hatása alatt, illetőleg végszükségből követte el.
- [20] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amelynek csak a Be. 416. § (1) bekezdésében tételesen felsorolt okokból van helye. A felülvizsgálat olyan rendkívüli jogorvoslat, amely a jogerős ügydöntő határozattal szembeni jogi kifogás lehetőségét biztosítja, azaz nem nyitja meg a ténybeli sérelmezés lehetőségét.
- [21] Felülvizsgálati eljárásban a felülbírálat a jogerős határozatban megállapított, és nem támadható tényálláshoz [Be. 423. § (1) bekezdés] kötött. Felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak sincs helye [Be. 419. § (1) bekezdés, 388. § (2) bekezdés]. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.
- [22] A tényállás irányadósága azt jelenti, hogy a felülvizsgálat során nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Ennek megfelelően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására.
- [23] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 416. § (1) bekezdése a) pontjának 3. fordulata alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bűnösség megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.
- [24] Ugyanakkor a terhelt az indítványban valójában az irányadó tényállást, illetve a bíróság mérlegelésének a helyességét támadta, a bizonyítékok mikénti értékelését vitatta, átértékelését célozta, és mindezen keresztül kifogásolta a bűnösség megállapítását - ami a felülvizsgálati eljárásban kizárt.
- [25] A Kúria - miután az irányadó tényállás ezek meglétére vonatkozó tény nem állapított meg - nem vizsgálhatta, hogy a terhelt a lopási cselekményeket kényszer és/vagy fenyegetés [Btk. 19. § (1) bekezdés], illetőleg a fogalmilag eleve más természetű - és a terhelt tényre utaló állítását is nélkülöző - helyzetre vonatkozó végszükségből [Btk. 23. § (1) bekezdés] követte-e el. A Kúria mindössze megjegyzi, hogy az elsőfokú bíróság vizsgálta, de elvetette a terhelt bírósági eljárásban írásban előterjesztett vonatkozó védekezését (elsőfokú ítélet 5. oldal 6. bekezdés, 7. oldal 8. bekezdés, 8. oldal 1. bekezdés).
- [26] A Kúria azt sem vizsgálhatta, hogy szükség volt-e az ügyben kriminálpszichológusi szakértés beszerzése.
- [27] 3. A terhelt szerint lopási cselekményei szabálysértésnek minősülnek, mert azok nem haladták meg a szabálysértési értékhatárt.
- [28] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 416. § (1) bekezdés b) pont 1. fordulata alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki.
- [29] Az irányadó tényállás alapján a terhelt 2014. január 14-én (tényállás I/4. pont: 4.200 forint értékre),

március 19-én (tényállás I/1. pont: 6.998 forint értékre) és 20-án (tényállás I/2. pont: 11.560 forint értékre, I/3. pont: 1.290 forint értékre, I/4. pont: 3.990 forint értékre) öt üzletben, öt sértetti cég sérelmére követett el lopásokat, mégpedig rendszeres haszonszerzés érdekében. A terhelt tehát üzletszerűen [Btk. 459. § (1) bekezdés 28. pont] követte el e cselekményeket. Az nem kétséges, hogy a lopási értékek nem haladták meg az ötvenezer forintot [Btk. 462. § (2) bekezdés b) pont 1. fordulat], de cselekményei éppen az üzletszerűség, illetőleg e mellett egy esetben az áruvédelmi eszköz kitépése, vagyis dolog elleni erőszak (tényállás I/4. pont) folytán minősültek - szabálysértés helyett - vétségekké.

- [30] Mindezekre figyelemmel a lopási cselekmények minősítése törvényes. Miután pedig a minősítés törvényes, a kiszabott büntetés törvényessége önmagában nem vizsgálható. A Kúria ennek ellenére megjegyzi, a kiszabott büntetés törvényessége kapcsán olyan szempontból sem merülhet fel aggály, hogy az a nemében és/vagy mértékében volna törvénysértő [Be. 416. § (1) bekezdés b) pont 2. fordulat]. Erre egyébként hivatkozás sem volt.
- [31] 4. A terhelt szerint bűnösségének megállapítása a 2 rendbeli hamis vád büntetében több okból is törvénysértő.
- [32] A Btk. 268. § (1) bekezdés a) pontja kimondja, hogy a hamis vád büntettét követi el, aki más hatóság előtt bűncselekmény elkövetésével hamisan vádol.
- [33] A terhelt állította, hogy őt a büntetés-végrehajtási intézetben bántalmazták.
- [34] Az irányadó tényállás II. pontjának lényege ugyanakkor az, hogy a terhelt a büntetés-végrehajtási intézet nevelőnőjét és biztonsági tisztjét hamisan vádolta hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás büntetével, azaz: nem bántalmazták. Egyébként a megvádoltak ellen a nyomozás bűncselekmény hiányában megszüntetésre is került.
- [35] A terhelt szerint ő nem tett feljelentést, s ezért nem büntethető.
- [36] A hamis váddal kapcsolatos szabályozás azonban nem írja elő, hogy a büntethetőség feltétele a feljelentés (Btk. 268-270. §). Egyebekben e bűncselekmény esetében is az általános eljárási szabályok érvényesülnek, s így a büntetőeljárás, közelebbről a nyomozás alapja lehet az ügyésznek vagy a nyomozó hatóságnak hivatali hatáskörében, valamint a nyomozó hatóság tagjának hivatali minőségében való tudomásszerzése éppúgy, mint a feljelentés [Be. 170. § (1) bekezdés]. Az irányadó tényállás II. pontja tartalmazza, hogy a terhelt 2013. október 30-án büntetés-végrehajtási intézetben felügyeleti ügyészi ellenőrzés kapcsán, ügyész előtti meghallgatása során - a hamis vád törvényes következményére történt figyelmeztetést követően - előadta, hogy őt a nevelőnő és a biztonsági tiszt bántalmazta. Ez pedig nem más, mint a terhelt részéről tett feljelentés. Ugyanis a feljelentés bárki által [Be. 171. § (1) bekezdés 1. mondat], bírósághoz, ügyészséghez vagy bármely - nemcsak nyomozó - hatósághoz intézett [Be. 172. § (1) bekezdés (1) bekezdés 1. mondat, (2) bekezdés 1. mondat], bűncselekmény elkövetésére tett állítás, ami meghatározott megnevezéshez („feljelentést teszek”) és előterjesztési formához [írásban, szóban, Be. 172. § (1) bekezdés 1. mondat] nem kötött, azaz tartalmának a függvénye.
- [37] A hamis vád büntethetőségéhez szükséges törvényi tényállási elemek (feltételek) hiánytalanul megvalósultak: a terhelt más (a nevelőnőt és a biztonsági tisztet) hatóság előtt (az ügyészség előtt) vádolta hamisan (valótlanul) bűncselekmény [hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás büntetével - Btk. 301. § (1) bekezdés] elkövetésével. Ezzel a korábban már hamis vád büntette miatt is elítélt (elsőfokú ítélet 2. oldal büntetett előélet 1. pont) terheltnek különösképpen tisztában kellett lennie.
- [38] A terhelt által hivatkozott Btk. 32. §-a („Az e törvényben meghatározott esetekben a bűncselekmény elkövetője csak az arra jogosult által tett feljelentésre büntethető”) csak annyiban vonatkoztatható a hamis vádra, hogy ha a hamis vád folytán eljárás indult, ennek az alapügynek a befejezéséig hamis vád miatt büntetőeljárás csak az alapügyben eljáró hatóság feljelentése alapján indítható [Btk. 270.

§ (1) bekezdés]. Csakhogy a jelen ügyben a terhelt ügyész előtt tett állítására, azaz feljelentésére indult nyomozás előbb a megvádoltak ellen, majd annak megszüntetését követően a terhelt ellen.

- [39] A terhelt szerint ő csupán tanúvallomást tett az ügyben. Az irányadó tényállás értelmében a terhelt előbb - tartalma alapján - feljelentést tett, majd az abban foglaltakat - tanúként ugyancsak a hamis vád törvényes következményeire történő figyelmeztetést követően - megerősítette. A terhelt „csupán vallomást tett” állítása nem akceptálható, mert ha a terhelt nem tett volna feljelentést, a hamis vád büntetettét önmagában a valótlan tartalmú tanúvallomásával is elkövette volna.
- [40] Téves a terhelt vélekedése arról is, hogy hamis vádért csak akkor ítélték volna el, ha feljelentést tesz, majd a feljelentetteket elítélik, és utóbb derül ki, hogy valótlannul vádaskodott. Ezt szemléletesen mutatja, hogy súlyosabban büntetendő, tehát minősített eset, ha a hamis vád alapján az érintett ellen büntetőeljárás indul [Btk. 268. § (2) bekezdés], és még súlyosabb, ha a hamis vád alapján a vádlottat elítélik [Btk. 268. § (3) bekezdés a) pont].
- [41] A terhelt további állítása (a tanúvallomást is csak a „bv. ügyész és mások” pszichikai kényszere miatt tette), célzása (a nyomozást végző ügyész részéről valamiféle „erőltette rám” helyzet is fennállt) és kifogása (az ügyészi vádirat nem jelölt meg bizonyítékot, és elkövetése nem is bizonyított) az alapügyben megállapított, s a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás törvényben tilalmazott támadása körébe esik - ami nem vizsgálható.

Az indítvány elvi tartalma

- [42] A bűnösség megállapítása törvénytértő. A bűncselekmények részbeni minősítése törvénytértő.

A döntés elvi tartalma

- [43] A felülvizsgálati indítvány nem alapos. A bűnösség megállapítása és a bűncselekmények minősítése egyaránt törvényes. I. A feljelentés bárki által, bírósághoz, ügyészséghez vagy bármely - nemcsak nyomozó - hatósághoz intézett, bűncselekmény elkövetésére tett állítás, ami meghatározott megnevezéshez („feljelentést teszek”) és előterjesztési formához (írásban, szóban) nem kötött, azaz tartalmának a függvénye. II. A hamis vád büntetettét az is elköveti, aki büntetés-végrehajtási intézetben ügyészi meghallgatásán állítja valótlannul, hogy őt a büntetés-végrehajtási személyzet megjelölt tagjai bántalmazták, avagy az elkövető nem tesz feljelentést, és tanúvallomásában tesz valótlan tartalmú vallomást a bántalmazására.

Záró rész

- [44] A kifejtettek folytán a Kúria - a Be. 424. § (1) bekezdés 1. fordulata alapján tanácsülésen, a Be. 420. § (1) bekezdés 1. mondat 1. fordulata szerinti összetételben eljárva, és miután hivatalból vizsgált más feltétlen eljárási szabálysértést [Be. 423. § (5) bekezdés] sem észlelt - a terhelt felülvizsgálati indítványának nem adott helyt, és a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot hatályában fenntartotta (Be. 426. §).
- [45] A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. § (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. § (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2017. szeptember 11.

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Feleky István s.k.
előadó bíró, Dr. Polgár András s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:
Schulz Oszkárné
tisztviselő